

EFTA-avtalen med Hongkong: Et stadig dypere mislighold

EFTA-avtalen med Hongkong er enestående så langt vi vet: Vi kjenner ikke til en eneste annen by som ikke også er en selvstendig nasjon, og som inngår separate frihandelsavtaler. Denne særstillingen ble muliggjort av den britisk-kinesiske felleserklæringen i 1984/85, og detaljeringen i *Basic Law* slik den var ved sin ikraftredelse i 1997. Det klare skillet gjennom ordningen med "Ett land, to systemer" er helt avgjørende for særstillingen.

Gjennom fjoråret sendte vi flere henvendelser til Nærings- og Fiskeridepartementet. I den første ([Saksnr. 2014/7315, dok.nr. 29](#)), som var kopi av en henvendelse til EFTA, gjorde vi detaljert rede for hvordan myndighetene i Hongkong systematisk undergraver befolkningens politiske og sivile rettigheter. Etter at Norge fikk en ny regjering i høst, skrev vår nestleder et [innlegg i Aftenposten](#) der dette temaet på nytt ble belyst.

Situasjonen blir verre, og ingen bedring er i sikte. Beijings overgrep mot sin egen befolkning, særlig massakren etter protestene på Den himmelske freds plass, er det nå straffbart å omtale offentlig. I desember ble minnesmerker [revet ned](#) og [fjernet](#), og alle ledere i Hongkongs solidaritetsbevegelse for en demokratisk utvikling i Kina, er [arrestert](#).

Nylig ble bevegelsen siste leder, Chow Hang-tung, dømt til [15 måneders fengselsstraff](#) for å ha oppfordret Hongkongere om å minne ofrene i juni 1989, og tenne stearinlys for å markere dette. Situasjonen for de som forsvarer menneskerettigheter er blitt så prekær at [Amnesty International](#) så seg nødt til å avvike sitt nærvær i Hongkong i høst.

Opposisjonspresen tvinges i kne. Først ble den ledende opposisjonsavisen [Apple Daily nødt til å gi opp](#) etter fengsling av eiere, redaktør og journalister, og avisen ble mistet tilgang til sine bankkonto. Nylig ble diktaturets mest betydellesfulle gjenværende motstemme, nettavisen [Stand News](#), tvunget til å gi opp med samme midler. Som en ringvirkning ser nå også [Citizen News](#) og [Mad Dog Daily](#), mindre opposisjonsstøttende presseorganer, seg nødt til å avvike driften. Forfølgelsen av regimekritikere vil ingen ende ta.

For enhver som følger nyhetsbildet i Hongkong er det åpenbart at grunnlaget for at byen kunne inngå separate avtaler som EFTA-avtalen ikke lenger er til stedet. Som vi har påpekt, er respekt for grunnleggende menneskerettigheter, samt en videreføring av demokratiseringen, forutsetninger for avtalen.

Da [Aftenposten](#) henvendte seg til departementet i månedsskiftet juni/juli 2021, fikk de oversendt en uttalelse om at «Når det gjelder selve frihandelsavtalen, så legger vi til grunn at alle partnerland overholder sine avtaleforpliktelser». Dette til tross for at vi for lengst hadde påpekt at forpliktelsene var eklatant brutt, i uttalelsen til EFTA som ble omtalt over. I etterkant av Aftenpostenoppslaget, oversendte vi mer

dokumentasjon ([Saksnr. 2014/7315, dok.nr. 35](#)). Og over har vi supplert med oppdatert informasjon om misligholdet fra Hongkongmyndighetenes side.

Å akseptere at avtalepartnere bryter sine forpliktelser så grovt som det vi ser i forbindelse med EFTA-avtalen er uforenelig med en ansvarlig statsforvaltning. Vi ber primært Nærings- og Fiskeridepartementet om umiddelbart å sette i verk de tiltakene vi omtaler under "Konklusjoner" i dok.nr. 35. Om departementet mener at dokumentasjonen er utilstrekkelig, ber vi om at departementet uten ugrunnet opphold iverksetter en offentlig gransking av Hongkongmyndighetenes etterlevelse av sine forpliktelser, og at vi blir invitert til å komme med innspill.

Dersom departementet ønsker en gjennomgang av materialet vi har oversendt, med mulighet til å stille spørsmål om hvordan situasjonen for grunnleggende menneskerettigheter har utviklet seg i Hongkong, bidrar vi svært gjerne. Ved to anledninger høsten 2021 har vi hatt offentlige presentasjoner om dette temaet. Med utgangspunkt i arbeidet med disse vil vi tilby en skreddersydd, oppdatert presentasjon av hvordan ordningen med "Ett land, to systemer" er brakt til opphør.

Vi imøteser et snarlig svar fra Nærings- og Fiskeridepartementet. Stillheten våre tidligere fire henvendelser under [Saksnr. 2014/7315](#) er blitt møtt med, kan ikke forvaltningen i et åpent demokrati i lengden se seg tjent med å videreføre.